ПОЈЕДИНИ БРОЈ 50 ПАРА.

„Застава“ излази сваки дан осим понедељника и празника. — Претплата је 100 Д. на годину, 50 Д. на пола године, и 25 Д. на четврт године; за Америку 5 долара на годину. — Претплатити се може бар на четврт године.

Издавалац „Застава“ Д. Д.

ЗАСТАВА

ОРГАН РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

Поштарина плаћена у готовом.

Рукописи за лист шаљу се на уредништво „Заставе“, а новац за претплату и огласе на администрацију „Заставе“ Нови Сад, Лазарева улица број 14. — Телефон број 110. — Рукописи се не враћају.

Издавалац „Застава“ Д. Д.

Број 55. Нови Сад, у недељу 12. марта 1922. Година LIII.

Наше странке у парламенту.

Парламенат — као средиште политике једне државе, — треба свагда да је огледало политичке душе народне.

Разуме се, да се та душа огледа у раду и схватању појединих странака, јер је народ у програмима странака излио своју вољу, своје гледиште.

Кад погледамо на прилике у парламенту данас, видећемо, да нам је тај парламенат — туберкулозан.

Туберкулотичну физиагномију његову видите сваког момента.

У њему је све надувено, напето. Усиљено се одржава коалиција. Савез је могуће сваки час раскинут. А да се запитате: одкуд је то тако, добили бисте одговор: то је тако у људма. Менталитети их тако деле, да је често пута десет километара даљине не само између странака и странака, него чак и између људи једне и исте странке.

Месецима посматрам радикале. Видиш да се озбиљно, одано и часно дали на посао око сређивања ове државе. Чисто би рекао човек за њих, да раде да привреде, па ма их нестало, ма се истрошили у раду. За љубав савезништва гутају више него што захтева интерес државе.

Па опет! тек, тек, па се коалиција — најери.

Код демократа има људи, који у конкретним питањима желе, да се приближе радикалима. Али је то немогуће, јер свако тако уверење пропада због мањкања храбрости и могућности, да се на то натера — клуб демократски. Клуб је пак, једно шаренило. Најхетерогенији елементи из широке краљевине наше. Савезништво у коалицији поштују само дотле, док даје могућности, да се одржавају као странка, у којој ће се моћи знати користити — политиком.

То је једно зло. То је један појав туберкулозе на лицу нашег парламента. Тај појав је од оних, који су у владиној — већини.

Али је још горе оно место, на лицу парламента, где је — опозиција.

Ако је икад једна опозиција била мала, на ниском нивоу, без значаја, то је она данас код нас.

Ту је тек сваштарија! Почев од затуцаних папистанаца корошчеве групе, па преко социјалиста, републиканаца до сељака совјетске природе, свега ћеш ту наћи. Неконзеквентности, петрифицираних политичких и друштвених глупости сељачке странке наћи ћеш толико, да је то у најмању руку — срамота за наш парламенат. Од пропалих дипломата, изгубљених агронома, јунака на језику, демагога, који се могу мерити чак и са једним Миланом Прибићевићем, па до најординарнијих коњокрадаца ето то је сељачка странка, код чијих ћете планова скоро у скупштинској сали чути и оно: Живео совјет!

Без уверења, без духа и програма, дошла је та странка у Уставотворну Скупштину са 39 мандата. Никад стварне критике није изнела, на рад већине. Сваким даном — што се више улазило у рад, — показиваше се та странка као апсолутно недорасла за парламенат, да тамо води борбу за опште интересе.

Већ после неколико месеци се одмах видели знаци распадања. Пробали су то распадање зауставити — батинама. Покушали су те батине на Дивљану.

Данас је та странка раздробљена. Пре годину дана одвојише се Вошљакови људи, који уђоше и у владу. После један по један, док и неоста неких двадесет. Сад се опет распадоше, те се основа и опет једна засебна група у којој су: Дивљан, Милорадовић и други.

Тек година дана живота, па таке огромне промене код сељачке странке. Ни неколико месеци поштена живота!

Кад човек види све ово, онда дође до уверења, да само један излаз има да парламенат дође до била, до крви, а тај излаз су — избори.

Народ је крив, што је тако гласао, да је парламенат добио туберкулотичну физиономију. На изборе треба, па да народ и поправи. Ако не поправи први пут, поправиће други, трећи пут, тек — једаред мора отворити очи.

У Београду 8. марта 1922.

Cenzor.

Штедња у државним надлештвима.

Редуцирање броја чиновника и штедњу у државним надлештвима стављено је као први услов за решење чиновничког питања и побољшања материалног стања им. Без сваке сумње, да је штедња потребна, па ма од исте и независило побољшање материјалног стања чиновника. Но да видимо како се та штедња у пракси изводи и то баш у надлештвима самог министарства финансија.

У Новом Саду функционише Обласна Финансијска Дирекција за Војводину од почетка 1921. г. Данас особље те Дирекције броји око 100 указних и неуказних чиновника и званичника. Према броју доста велик чиновнички апарат. Ипак не може да посвршава посао, који му је у дужност стављен, те већ више од годину дана чиновници раде преко времена уз посебну награду. Награда је 10—20 динара дневно према службеном положају. По закону о чиновницима грађанског реда сваки чиновник дужан је све оно вршити, што му се у дужност стави, а према закону о државном рачуноводству за послове, који му се у дужност ставе не може тражити и добити посебну награду. Дакле не може се чиновницима месецима и годинама давати награда за прековремени рад, јер посао који спада у делокруг дирекције морају посвршавати додељени чиновници у радно време, које се има према послу одредити. Ако је особље малобројно, треба од министарства испословати да се креирају нова звања, јер овај прековремени рад и онако иде in infinitum. Ми верујемо, да се овим прековременим радом побољшава стање чиновника у дирекцији, али овакав поступак рађа злу крв код чиновника у осталим држ. надлештвима, јер се без потребе прави разлика у награђивању чиновника. Но поред ове награде за прековремени рад, неки виши чиновници примају и хонорар као наставници за порезничку школу, те на тај начин примају посебне награде за разне дужности, које у исто време обављају.

Држимо да је ово врло нерационално манипулисање са државним иметком, јер се без потребе врше сувишна издавања и то данас када се из обзира штедње намерава отпустити из држ. службе неколико хиљада сиромашних чиновника и избацити их на улицу. Не разумемо зашто је било потребно са толико материјалних жртава издржавати порезничку школу када се баш из ресора министарства финансија на стотине отпуштају чиновници. Рационалним економисањем више би се уштедило, него што ће се уштедити са отпуштањем нижих чиновника, која управо и обављају највиши део послова по разним надлештвима. Добро би било, да одбор за редуцирање чиновника, па и само министарство финансија и на оваке ствари обрате пажњу.

Свевид.

Искрена реч поводом забаве „Добротворне Задруге Српкиња Новосаткиња“.

Да је наше друштво болесно доказ су и силне забаве, банкети и теревенке, које се сваки час приређују под разним патриотским, културним и другим изликама.

Садашњи живи људи не памте, да је икад било толико друштвене беде и невоље као данас, а нико не памти, да се код нас икада толико веселило и забављало као данас. Знамо само толико из историје разних народа, да су они уочи своје пропасти пливали у весељу, давили се у уживањима и разврату. Поред социалног незадовољства и беде пад морала је био последња коцка распада многих негда силних и културних држава.

Ми нисмо још ни изблизу учврстили темеље своје младе државе, а већ смо почели да живимо, као да смо је још пре хиљаду година изградили и учврстили. Распиње нас бес, не можемо да се зајазимо уживањима. Породице нам не пружају довољно задовољства, него нервозно тражимо уживања у јавним забавама, концертима, или у друштву женскиња из полусвета по баровима и орфеумима. Жене најугледнијих и најчеститијих људи — част изузетцима — не могу да буду без кућних пријатеља, јер их уби досада поред мужа, деце и собних пудлица (Schosshund).

Забаве су данас постале права зараза и по броју и по садржини.

И наша Женска Задруга Српкиња је синоћ приредила концерат са игранком.

Концертни програм је имао две тачке: Увертиру, коју је свирао оркестар и Маркизин рођендан — „концертна пантомима у једној слици из рококо доба“ (18 век!)

Са много труда, са огромним материјалним жртвама слупана је ова пантомима, која нема „ни репа ни ушију“, а да и не говоримо о абсурдности, да се у двору једне француске маркизе певало и декламовало српски.

Или ако се већ хтело посрбљивати ово „класично“!!! дело, онда каква смисла има да мала Ксена Калеиић поздравља мамумаркизу француски.

Али узмимо да је ово све ситница и споредно. Главно је, међутим, то, да наша Женска Задруга, није нашла, у данашње време, ништа лепше и узвишеније, да изнесе пред нашу публику, него да нам вређа очи оним неу-

кусним и скупоценим тоалетама, и несносним кривљењем оне деце, које су биле жртве „благородних чуства“.

Зар после толиких дивних и величанствених подвига, којима су наша историја и наши дани испуњени, да није наша Женска Задруга могла наћи ни један моменат, ни једну слику, ни једну тачку да је узела у свој програм и да је на тај начин колико толико утецала на наша окорела срца, на нашу блазирану душу?! Или зар Французи, Немци и Енглези треба да црпу оно што је лепо и узвишено из наше борбе и из нашег страдања па да покажу својим сународницима — како живи један народ, који је умео да буде тако велик, тако диван онда када је био на Голготи?!

Али да видимо други део забаве наше Женске Задруге, да видимо програм игара.

1. Србијанка, 2. Валс-Бостон, 3. Фокстрот, 4. Кокоњешће, 5. Четворка, 6. Шими, 7. Коло, 8. Валс, 9. Српкиња, 10. Ванстеп. 11. Шими, 12. Коло.

Да не помињем овде Валс-Бостон, Фокстрот као чисто „словенске“ игре, али морам да укажем — нека ми читаоци извине — на барско-орфеумску игру Шими, коју је, као што чујемо, због неукусних и неморалних покрета тела за време док се та игра играла, морала забранити војна власт, а коју је наша Женска Задруга метнула два пут у програм.

По себи се разуме, да млади и успаљени људи осећајући у своме наручју полунаге жене и девојке, полно раздражени са закрвављеним очима играју са хистеричним женскињем, којем бесрамни покрети тела играча пружа неку врсту онанистичког уживања.

Ако је и еманципација много је, а нарочито је много, када се то догађа под покровитељством Женске Задруге, друштва наших најчеститијих жена.

Ми на жалост немамо утецаја на програм и начин забављања у орфеумима и баровима. Тамо се, још данас, може забављати како ко хоће. Али на јавним забавама, које се приређују за „крем“ нашег друштва, држимо да се овако шкандалозне игре не би смеле играти. Уједно држимо да би требало стати на пут и реклами гола тела, којима се, у новије доба, некоје даме „из најбољих кругова“ тако ревносно служе. Ако који „цветак“ на тај начин жели да привуче, којег лептира, може то постићи и на много простији начин, али који не вређа чедност оних, који имају друге појмове о моралу, лепоме и ружноме.

Кратко и јасно речено, многи су отишли са забаве Женске Задруге разочарани, јер су морали за своје скупе паре, да гледају оно што није ни мало лепо ни узвишено.

Иначе су она два мала анђелчета Ксена Каленић и Гордана Марковић, на првом делу забаве, својом игром угодно утецали на публику, која је тешко могла да свари овај рококо „бал“.

Нови Сад, 19. марта 1922.

Н.

Нови Сад, 11. марта.

— **С ким ће Немачка Странка.** Наше народности, Немци и Мађари у првом реду, организовали су своје засебне странке. Оставимо сада на страни, да ли је то било корисно и добро, и по државу и по саме народности. Запитајмо се само: како ће се те две народносне странке односити међусобно, и шта ће оне радити једна за другу или једна против друге?

По самој природи ствари, Немци и Мађари не могу да се сложе. За време бившег мађарског режима, Немци, који су дуго били у тесним политичким везама с Мађарима, почели су у последњим годинама да се буде и да се засебно организују. Од тог времена почиње жестока борба између Мађара и Немаца у нашим крајевима, нарочито у Банату. Мађари су били успели прилично са помађаривањем Немаца, те су се ови најзад тргли, да се не би сасвим као народ изгубили.

Данас су друге прилике. Мађари и Немци су као народносне мањине у нашој држави. Они су се организовали посебно. Но, судећи по изјави председника нове немачке странке у В. Бечкереку, г. др. Ал. Хајнермана, Немци се спремају на политичку сарадњу с Мађарима.

Држимо да би по Немце штетно било, ако би се упустили у тешње политичке везе с Мађарима. Не треба се варати. Мађари не могу да преболу свој пад, и они се напињу свакојако да појачају своју позицију. Њихова политика биће, било тајно, било јавно, у многоме уперена против ове државе. Ако се сада Немци, борећи се за своја грађанска права, за своје културне и економске идеале, удруже с Мађарима, они ће у јавном мишљењу изазвати велико неповерење према себи, јер ће изгледати да и они радо помажу подземне, или бар скривене политичке радње Мађара. Бојимо се да ће то изазвати и оштру кампању против Немаца, који ће изгубити поверење нас Словена. Стога држимо да би по сам политички покрет Немаца боље било, да они раде за себе, а ако већ хоће да траже контакта с другим странкама, да га потраже са нашим странкама, било са онима, које су на влади, било пак и са опозицијом. То би изазвало и мање трења у нашем политичком животу, и било би од веће политичке користи и по Немце. Зато нека се Немци не дискредитују са својим приближавањем Мађарима!

За економско - финансијску консолидацију Европе.

Амерички сенатор Роберт Овен обилази европске државе ради проучавања економских прилика у Европи. Недавно је у разговору са једним берлинским новинаром изнео свој план, према којем би се помоћу Америке основала једна банка у Европи, која би довела до консолидовања прилика у Европи и до стабилизирања и изједначења валуте. Банка би ова имала своје седиште у Њујорку, али би оснивала филијале, где европске државе то желе. Капитал би износио 500 милиона златних долара, који би капитал неких 12 банака у Сједињеним Државама ставиле на расположење. Банка би се искључиво бавила дисконтирањем трговачких папира основаним на роби. Банка би и европским банкама отворила кредит у злату на основу оваквих папира, те би се помоћу европских банака реверва у злату нагомилала, док не би постигла висину од 2.5 милијарде. На тај начин би Америка своје резерве у злату корисно употребила за европске продукције. Овен је изјавио, да је његов план већ предмет озбиљног проучавања, те ако га европске државе прихвате, он ће у Сједињеним Државама порадити, да што пре дође до оснивања таке једне банке.

Кандидати за албански престо.

Према вестима из Драча, изгледа да би Албанци опет желели да на албанском престолу виде једног странца, јер се надају, да ће самостална Албанија само тако моћи постојати, ако помоћу свога владара буде имала ослонца на коју страну државу. Позивање поново Принца Вида одбацило се, те постоји једна струја, која би желела, да на албански престо дође Лорд Роберт Цецил, који је и у Друштву Народа отворено заступао интересе Албаније. С друге стране кемалисте чине притисак на Албанце, да на престо дође један од Бонапарте.

ВЕСТИ.

— **Соколство.** Главна скупштина Бачке Соколске Жупе одржаће се у недељу 12. марта т. г. у 10 часова у соколани Новосадског Соколског Друштва уз овај дневни ред: Поздрав старешине жупе дра Бранка Николића. Извештаји старешинства жупе; а) тајника, б) начелника, в) благајника, извештај надзорног одбора. Прихват нових жупских правила, закључених на гл. скупштини Соколског Савеза у Осеку. Одређење жупског пореза за год. 1922. Избор старешинства жупе: (старешине, два заменика старешине, тајника и његова заменика, благајника и његова заменика, председника Култ. просв. оделења, начелника и начелнице према предлогу жупског предњачког збора. Избор надзорног одбора. Избор жупских заступника за гл. скупштину Ј. Соколског Савеза (гл. 13. савезних правила). Евентуални предлоси. Сва бр. друштва треба да на главну скупштину неизоставно пошаљу своје заступнике. Како су на дневном реду важна питања, а приликом извештаја старешинства расправљаће се и о жупском слету у Суботици и о свесоколском слету у Љубљани, неопходно је потребно, да на скупштини узму учешћа сва друштва.

— **Саобраћај у Румунији.** Дирекција жељезница закључила је са великим банкама зајам од 600 милиона леја за оправку и набавку жељезничког материјала. Од ове суме биће употребљено 170 милиона леја за исплату локомотива наручених код фирме Касел. Остало ће бити употребљено за оправку материјала.

— **Хуго Стинес купује хотеле у Русији.** Прометно друштво у Хамбургу у коме Стинес има већину деоница већ је до сад покуповало у руским градовима више великих хотела. Сад је то удружење започело преговоре са совјетском владом у Москви, да прекупи у Петрограду хотел Асторију, а у Москви хотел Метрополи. Делегати руске владе ће отићи у Берлин, да наставе преговоре.

— **Новинари против клеветања.** Управни Одбор Новосадске секције Југословенског новинарског удружења у својој седници одржаној 9. марта о. г. донео је ову резолуцију: Новосадска секција Југословенског новинарског удружења осуђује клеветање породице у новинама, и решава, да новинар, који клевета породицу, не може бити члан Новосадске секције Југословенског новинарског удружења.

— **Обласна Финансијска Дирекција** за Б.Б.Б. упозорује, сва подузећа, друштва, заводе и друге, које су обвезане на јавно полагање рачуна да, у колико то већ до сада учинили нису, одмах уплате таксу биљеговину од плата у њиховој служби налазећих се чиновника и служитеља за год. 1921. те поднесу истодобне индидуални исказ, надлежној финансијској власти, који је већ до 15. јануара 1922. требало поднети.

— **Јавно предавање.** У недељу 12. марта о. г. пре подне у 10 сати држаће г. Бернат Ернст јавно предавање о значају трговачкога сталежа, у великој дворани Удружења Трговаца и Индустријалаца (Његошева ул. бр. 1. спрат 1). Приступ бесплатан.

— **Реверси инв. зајма.** Према решењу Генералне Дирекције Државних Дугова, градски Савет даје на знање, да сва она лица, која су изгубила реверс о упису 7% инвестиционог зајма, имају код суда тражити уништај реверса § 204. грађ. суд. пост. За то време, док се процедура код суда сврши, да неби онај у чијим се рукама изгубљени реверс налази, узео обвезнице по реверсу, што Банка није дужна утврђивати идентитет, сем у сумњивом случају, препоручује се да се интересована лица обрате Банци са захтевом, да она обрати пажњу на доносиоца тога реверса и по истом замену не чини, а са тим лицем даље по закону поступи. Савет сл. и кр. града Н. Сада.

— **Протеривање из Беча.** У Бечу се налази велики број хрватских „националиста“, а поред њих и југословенских комуниста, који воде жестоку агитацију против наше државе. Да би се тој акцији учинио крај, наша влада већ од подуже времена преговара са бечком владом, да се ти елементи протерају из Беча. Приликом бављења г. Нинчића у Бечу изгледа да је у тој ствари постигнут споразум, тако да ће се Беч убрзо очистити од хрватских националиста и југословенских комуниста.

— **Србин нов адвокат у Новом Саду.** Др. Радослав Илијћ, по доласку српске војске у ове крајеве, када су нам судови остали тако рећи без судија, примио се дужности судије истражитеља у Суботици, када се свако бавио оним занимањем, које више носи без обзира на своје образовање за рад. Познавајући спрему младог адвоката и исправност, надамо се да ће му дужност и циљ у раду бити заштита правде, што је код већине адвоката непознато.

— **Ново подузеће.** Скрећемо пажњу штованим читаоцима на оглас новог подузећа „Електра“, који је штампан у данашњем броју нашега листа.

— **Др. Радослав Илијћ** отпочео је адвокатску праксу у Новом Саду. Канцеларија је у Љубљанској (пређе Св. Стевана) улици број 13. 478 2—2

ПОЛИТИЧКИ ПОЛОЖАЈ.

(Нов. Агенција „Југославија“.)

Београд, 11. марта.

Криза владе.

У скупштинским круговима се још увек живо дискутује спор, који је избио између владиних група и појединих министара. Код радикала расте нерасположење, које добија нарочито оштрог изражаја у држању према министру финансија, дру Куманудију. И у самом демократском клубу неки посланици су незадовољни са министром финансија и траже, да он што пре одступи. По свима знацима судећи, питање министра финансија биће за неколико дана решено.

Као што смо јуче јавили, министар унутрашњих дела др. Маринковић повукао је јуче своју оставку. О разлогу његове оставке данашње „Новости“ пишу следеће: Као прави разлог, због кога је Маринковић поднео оставку, наводи се његов сукоб са мин. председником г. Пашићем. Маринковић је на место досадашњег великог жупана хтео да постави венчаног кума Павла Маринковића, министра на расположењу, премда озбиљног разлога за смену банатског великог жупана у опште није било. То није изискивала никаква стварна потреба.

По једној другој верзији, Маринковић је дошао у сукоб са министром просвете Прибићевићем, који је пре неколико дана телефонски наредио Управи Града Београда, да растури збор београдског студентског удружења „Побратимства“. Управа Града је према томе наређењу и поступила, али је о свему обавестила и министра унутрашњих дела Маринковића. Овај је одмах позвао Прибићевића и пребацио му, да је бесправно и самовољно поступио. Маринковић је затим наредио, да се студентски збор може одржати.

У београдским политичким круговима се сматра, да озбиљна криза владе и не постоји, премда се мин. финансија повлачи. Положај владе је данас уздрман, али споразум између радикала и демократа неће ипак бити повређен.

Радикали и нови избори.

Радикали су необично огорчени због перманентних криза у влади и криве зато демократе. Они желе да се пође на нове изборе. Међутим из радикалских кругова се дознаје, да ће се радикали задовољити и с тиме, ако се неки од демократских министара смену са њихових положаја.

Седница Законод. Одбора.

Јуче пре подне је одржана пленарна седница Законодавног Одбора. Први је узео реч Коста Тимотијевић, референт, који је у занимљивом говору покушао да укаже на потребу законског пројекта о самоуправи. Са овим законом биће решена три тешка проблема: надлежност самоуправа, начин како ће доћи до изражаја воље народа и сама организација тих самоуправа. Овако уређење је код нас сасвим ново, те ће се, с обзиром на разнолике крајеве у нашој земљи, по негде тешко примењивати. Има крајева, којима ће такво решење питања бити и сувише савремено, а има крајева где се закон ни кроз 20 година неће моћи спровести.

После њега су говорили још и Манојло Сокић, демократа, Војислав Лазић, земљорадник и Др. Хохњец, клерикалац. Одбор држи и данас, у недељу седницу.

БРЗОЈАВИ.

Нов. Агенција „Југославија“.

Конференција Мале Антанте.

Београд, 11. марта. У суботу су поједине секције стручњака Мале Антанте и Пољске наставиле свој рад. Претресање појединих питања ишло је веома глатко, сагласност је у сваком погледу потпуна, те је извесно, да неће бити ни одржана пленарна седница целе конференције.

У економској секцији су расправљани трговачки проблеми, па је решено, да четир државе, које су заступљене на овој конференцији, што пре учврсте међусобне трговинске односе. Осим тога они ће од ђеновске конференције захтевати, да поради на развијању што живље трговачке везе између Запада и Истока. Резолуције донете на овој седници од огромне су важности, али се за сада неће објављивати.

У саобраћајној секцији се претресало питање транспорта, саобраћаја између наше Краљевине, Пољске, Румуније и Чехословачке. Одлучено је, да се што пре створи заједничка тарифа за превоз путника и робе.

У финансијској секцији се расправљало о валути, царинама, међународном кредиту и другим важним финансијским питањима. Четир државе ће у Ђенови нарочито захтевати, да се убрза финансијска реконструкција средње Европе.

На крају је решавано, у истој секцији, и о потреби обнове економско-финансијских односа са Совјетском Русијом. Сви су делегати били сагласни у томе, да се та обнова односа што пре оствари на једној здравој основи.

Чехословачки, румунски и пољски председници делегација су данас брзојавно обавестили своје владе о досадашњем току конференције.

Наш зајам у Америци.

Београд, 11. марта. Јуче се пронела вест, да наша влада води преговоре са једном американском финансијском конзорцијом у погледу подизања зајма од 100 милијона долара. Изгледа да ће споразум брзо бити постигнут, јер су услови веома повољни.

Ми и Италија.

Београд, 11. марта. Наш посланик у Риму г. Антонијевић био је прекјуче код италијанског министра председника де Факте, који му је обећао, да ће влада укратко створити реда на Ријеци и свим силама порадити, да се спроведе рапалски уговор. Ријека ће добити поново свој самосталан парламенат и независну владу, пошто Италија неће да се меша у унутрашње послове тога града.

Смрт Св. Јовановића.

Вршац, 11. марта. При закључку листа извештени смо, да је председник радикалне организације у Вршцу г. др. Светомир Јовановић умро.

Демократско страдање.

Г. Ковиљ, 1. марта 1922.

Није шала! Ево већ трећи допис пишем из нашег местанцета за ово кратко време. А како не бих, кад се некако у нашем селу све догађа тако нешто, што треба да чује и други свет. Да не остане само овде код нас.

Био нам је Бокшан и Пећић. То су они, што су као демократи ушли у нашу Конституанту, а нису имали ни количника.

Пећић је наследио Шикопарију. И лаже као Шикопарија и ради као Шикопарија. А Бокшан, он је као неко трчкало Пећићево.

Наш свет, баш онако као и свет, слуша их. Говоре, а они слушају. Иду, носе тако демократску литију док не дођоше и у наш Горњи Ковиљ.

Ту их је дочекао наш чика-попа с чалмом на глави.

Пећић recte Шикопарија № 2. је био у крчми; подијум је био на улици.

Попе се чика-попа, или ако хоћете! чика-Ђура, или још боље: Његова Високопречасност архимандрит Видицки, да говори.

Нећемо га приказивати. Читаоци „Заставе“, радикали га знају.

Он је главни фирер демократски. Искупио је све што од нама-стира треба; сена, дрвета, сламе, кукурузовине, земље, паше, рита и т. д.

Елем чалма ће се попети на сто. Поче: „Ја нисам припадао ни једној странци...“

А што си онда говорио, да си радикал, за што си диванио: доле шешир пред радикалима? Да није зато, што си се надао, да ће те радикали направити владиком? Питају га са свих страна.

..., „али видим, да се радикална странка, која је била најјача код нас у Војводини није хтела придружити демократској и то је фалинка“.

И то је разлог, да је од тебе постао демократа. Као да ти ниси био демократа још онда, кад си био Бранковићевац! далеко пре рата ти си био скован, да постанеш после рата демократа. Добацује му један радикалац.

„Радикална странка је заборавила на Барању и Бајски трокут...

На овај безобразлук скочише и они, који су били мирни.

„Лажеш чалмо! Ти си пре, пред апотеком другачије читао и тумачио. Казао си, да је крив министар Унутрашњих Дела Прибићевић, што је своје органе другачије орјентисао, него што је то говорио министар Спољних Послова Пашић. Доле лажуро!

„Радикали су држали са Мађарима...“

„Е ово је више него безобразлук; ово је дрскост! Он мађарон, па говори о политичкој вези радикалне странке са мађарским странкама. А ко те је у старом режиму требао метути за владику него Мађари? А? А зар ти нису дали мелем Мађари, кад су се крјали ко да дође за будимског владику, ти или Зубковић? Тада си добио мелем од — гвоздене круне III. степена! Зато, што си Мађарима прирастао за срце. Док су били Мађари, био си управитељ Епархије Бачке. Па што напусти то место? Због дебелог пријатељства са Мађарима.

...„Па су радикали напустили име Велика Србија“.

„Е па и ти ћеш превазићи чак и Хаџију и Клицина. Та то је више него што би смео један аманџијаш с чалмом на глави. Доле! Уа! У џамију!

У ларми се не чује више говорников глас. Видиш само: брада се миче, чалма на глави скаче, коса се лелуја, очи севају, а Мађарице из прве мађарске куће после џамије, од једа плачу. Чујеш само звиждук, фијукање, ацуг, доле! и друго.

Пећић из крчме гледа. Зову га на улицу, али — нема куражи. Он само пофторава: Много званих, мало изабраних. Нема наших, ко је наш нека уђе у крчму.

Др. Бокшан покушава да говори. Узалуд све. Силази срамно, увлачи врат у огрлицу капута свога па као поплашен уђе у — бирцув.

Јављам ово, овако суво и голо, како сам очима видео, а ушима чуо. **Јаничије ћевабџија.**

СПОРТ.

Рубрику води: Ђ. Давидовац.

Новосадска спортска публика ће овога пролећа имати прилике да види много лепих и занимљивих утакмица међу које без сумње спадају првенствене утакмице београдског подсавеза, у којима учествују 3 новосадска и 6 београдских клубова. Од ових 9 клубова ће, по завршетку пролетње сезоне, њих 7 доспети у прворазредне а 2 последња ће се са првим другоразредним борити за осмо место.

Данас 12. марта почињу борбу о првенство следећи новосадски клубови:

О. С. К. В. — Славија (Н. Сад, игралиште О. С. К. В.)

Н. А. К. — Конкордија (Н. Сад, игралиште Н. А. К.)

Јуда Макаби — Б. С. К. (Београд, игралиште Б. С. К.).

Управник: Јаша Томић.
Одговорни уредник: Трива Милитар

КРЕЧ и КРЕЧНИ

камен, са дрветом паљена бела грумад креча. — На вагон и на складиште Дунав — код:

Фрање Долгошева

власника каменолома и пећи за паљење креча

427 Лединци (Срем) 1—2

КУЋУ

и трговину своју са дозволом точења продајем у Новом Саду Ђошак Алмашке ул. 13. и Текелиа 2. Упитати власника у кући. Кулац се може одмах уселити.

462 1—3

Огласне вести.

Јефтин намештај, још увек може се добити у великом избору код: Хемлера, стовариште намештаја, Шафарикова 28. (Текели Имре). 455 3-10

Број 2841/адм. 1922.

Објава лицитације.

Према одлуци број 2841/адм. 1922. градског Савета, градски Савет ће 16. марта тек. године у 9 сати пре подне на јавној усменој лицитацији продавати 7 празних кућишта, који се налазе на путу, који води на „Штранд“.

Они који намеравају купити могу услове лицитације видети у градском грађевинском одељку (градска кућа 2. кат, врата број 36.) сваки дан пре подне од 9—12 сати.

Из седнице Савета сл. и кр. града Новог Сада, држане 4. марта 1922. год.

Др. Марцековић
зам. гр. начеоника

475 1—1

Оглас.

Српска правосл. црквена општина тителска, продаје у Горњем Тителу — преко пута евангелиске цркве — свој празан плац од 1000□ хвати у једној или 2—3 парцеле. Плац је у главној улици на најлепшем месту.

Лицитација ће се одржати 19. марта о. г. у 9 часова пре подне у дворани црквене општине.

У Тителу, 8. марта 1922. г.

486 1—1 **Председништво.**

Број 6764/1922.

Набавка телеграфских стубова.

На основу наређења Министарства пошта и телеграфа од 21. фебруара број 5923/1922. одржаће се друга офертална лицитација на дан 20. априла ове год. у телеграфско-телефонском одсеку Дирекције пошта и телеграфа Нови Сад за набавку:

15.000 комада телеграф. стубова од 7 метара.

8.000 комада телеграф. стубова од 8 метара.

Потанки технички услови могу се видети код телеграфско-телефонског одсека ове дирекције сваког радног дана од 8—14 часова.

Позивају се интересенти, да своје оферте прописно биљеговане поднесу у затвореном коверту најдаље до 19. априла т. г. Дирекцији пошта и телеграфа у Новом Саду, — назначењем „Понуда за набавку телеграфских стубова“. Оферти треба, да садрже садањи рок за добаву стубова неодстатно опремљени оферти неће се узети у обзир.

Лицитанти наши поданици имаду положити код благајне поште Нови Сад 1, 5% а страни 10% од понуђене цене.

Након извршене лицитације предложит ће се понуде предпостављеном Министарству одобрења ради.

Дирекција поште и телеграфа Нови Сад број: 6764/1922. од 6. марта 1922.

Нови Сад, 8. марта 1922.

Дирекција пошта и телеграфа:

Јосифовић
директор.

485 1—3

ПРОДАЈЕМ 177 јутара земље, 120 оранице, 18 шљивика, 1 јутро винограда остало шума и ливада са економским зградама. — Цена по јутру Круна 14.000. — Земља је врло добра, нема слатине и не топи вода. — Налази се близу Темишвара, у Румунији. — Ближа извешћа даје власник **Милан Т. Јовановић казанџија, Нови Сад** 433 3—6

Törley Reservé опет се свуда добија.
Прави Токајски самоток опет се свуда добија. 424 3—3

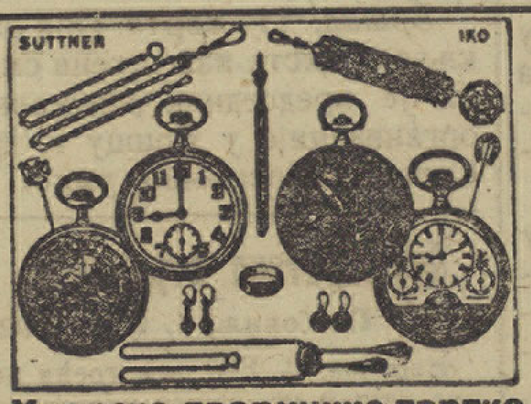

Урарске творничке тврткe Н. СУТНЕР, Љубљана 920.
Само 1 динар треба слати на трошкове, ако желите да вам се одмах бесплатно пошаље велики каталог. 2507 7-13

Ваша жеља
имати збиља добру поуздану уру бити ће испуњена, ако набавите уру од познате урарске творничке тврткe СУТНЕР. Пристојени ће Вам бити поправци и срдба. **Најјефтиније уре** из никла, сребра, туле и злата. **Уре на наруквици.** Богати избор ланаца, прстена, ринчица, наруквица, сваковрсн. предмета од злата и сребра. - Захтевајте сјајни каталог са сликама од:

Београдска фабрика машина и гвоздених конструкција А. Д.

Гради све врсте гвоздених конструкција за мостове, кровове, водојаже, дизалице за електрични и ручни покрет, окретнице за локомотиве и вагоне, резерваре и т. д. Вагонете за узане пруге. Израђује шрафове и нитне. Моторе за бензин и нафту, комплетне инсталације пивара, фабрика шпирта и инсталације за хлађење и израду леда. Ливене делове од гвожђа и метала највећих размера обрађене и необрађене. Телефон 15—64. Телеграм „Пивница“ Београд. Поштански фах 215. 2748 13—14

ЛЕПОТА

коже лица, врата и руку, као што и бујни пораст косе постизава се само разборитом и вјештачком негом. Тисућа признаница приспјело је из свих земаља свијета за лекарника Фелера: **„Елса“ љиљано млечни сапун** најпријатнији, најфинији и благи „сапун лепоте“; 4 комада са замотом и поштарином 98 круна. **„Елса“ помада за лице** одстрањује све нечистоће коже, сунчане пјеге, суједице, наборе и т. д, чини кожу нежном, ружичасто-бијелом и чистом. 2 порцуланска лончића са замотом и поштарином 52 К. **„Елса“ танохина помада за пораст косе** јача власиште, запријечује ћелавост, домљење и цијепање косе, прхут прерану сиједост и т. д. 2 порцуланска лончића са замотом и поштарином 52 круне. Препродавачи добијају попуст у нарави ако наруче најмање 12 ком. сваког артикла Равно: Љиљаново млијеко 15 К.; Бркомаз 8 К; најфинији Хегапудер Др. Клугера у великим оригиналним кутијама 30 К; најфинији Хегапрашак за зубе у патент кутијама 20 К; пудер за госпође у врећицама 5 К; Прашак за зубе у кутији 7 К; у врећици по 5 К; Sachet миомирис за рубље 8 К; Schaumpoon за косу 5 К; руменило 12 листића 24 К; фини парфем по 40 и 50 К; Жеста за косу 58 К; за оверазне артикле рачуна се замот и поштарина посебно. 2510 5—9

Еуген В. Фелер, лекарник Стубица доња
Централа број 144. Хрватска.

Приспела
ми је већа количина равноврсне робе кас: шећера □ шећера на главе и ситна, смоква, пиринче, кафе, вејтина, ораха дајем по најјефтинијој цени. 4443-3

БОШКО ДРАГИЋ
колонијална радња
Н. Сад, Пашићева 16. Тел. 90.

ПОТРЕБУЈЕ
за своју Мануфактурну Трговину једног првокласног аузлогаранжера уз добру плату
484 1—3
Коста Додић, Сомбор

КУЋУ
у Малој-Кикинди (Башахид-Торонтал) на главном тргу и на две улице са локалима за већу трговину и точење пића продајем. — Извешће:
Ст.-Бечеј, Капелина 8.
Паја Радовић
477 **трговац.** 1—3

КУЋА
са 5 соба, 5 кујни и потребним нузградама, продаје се из слободне руке одма. — Упитати **Стеријина** (Гуштерска) **улица бр. 18.**
474 2—3

ЦЕМЕНТ,
креч, гипс, цреп, траверзе, бетонско гвожђе. шамотна опека, шамотно брашно
и сав остали грађевни материјал добавља промптно
„ГРАДИВО“
трговачко друштво
ЗАГРЕБ
Боговићева 5. — Телеф. 5-55.
302 Брзојави: Градиво. 7—8

Филиала Нови Сад Аграрне и Комерцијалне Банке
за Босну и Херцеговину
(Вагнерова палата)
плаћа на улоге 339 10-12
6% камате чисто

ГУМЕНЕ ЦЕВИ ЗА ПРСКАЊЕ ЛОЗЕ
као и друге потрепштине од гуме, велико складиште, творничке цене, нуђа тт.
Владимир Мандукић и друг
Стовариште творнице Vereinigte Gummiwaarenfabriken Harburg-Wien, vorm Menier — J. N. Reithaffer, Wimpassing, ЗАГРЕБ, Бериславићева ул. 11.
САМО НА ВЕЛИКО. 476 1—3 САМО НА ВЕЛИКО.

Штампарско Подузеће „Застава“ д. д. 376—1922.

Како се живи?

Данас је врло тешко тачно установити најмању цифру — минимум — потребног прихода за покриће издатака око издржавања једне породице. То је данас тим теже установити, што је у сразмерно кратком међувремену, настала врло велика разлика у приходима, узмимо државног чиновника. Док је непосредно после ослобођења, државни чиновник имао од 200 до 400 круна месечно плате, данас добија он, од послодавца, који најслабије плаћа, државе, око 3500 до 4500 круна месечно. Према оваким доходцима државних чиновника, плата приватних намештеника и мануелних радника креће се од 8 до 12 хиљада круна месечно.

Мада је, како рекосмо, врло тешко установити минималну потребу за издржавање једне породице, ми ћемо, према податцима једне врло искусне и врло штедљиве домаћице (жене државног чиновника), изнети у цифрама најнужније издатке, које госпођа исплаћује месечно за издржавање породице, која броји 5 чланова. Истичемо, да су податци наведени у округлим цифрама, али подвлачимо да су скоро за длаку тачни. Наведене цене ће сваки од поштованих читаоца лако моћи контролисати, јер и сам пати од болести, која се зове скупоћа.

Разуме се, да овај чиновник није могао, као и многа његова браћа, да с јесени накупује наједанпут све животне намирнице (брашно, маст, дрво итд.) док су цене биле нешто повољније, него живи од првог до првог и од дана до дана са пијаце и дућана.

Ево тих најнеопходнијих података у крунама:

Стан	300
Осветлење	80
Огрев	1000
млеко (1·5 л. дневно) .	450
лебац (2·5 кг. дневно) .	1500
маст	350
кромпир, пасуљ, зеље .	300
шећер, со и др. спецерај	350
бело брашно	250
месо	350
јаја, масло	200
прање рубља, сапун .	250
служавка (мала девојч.)	400
што износи свега К .	5780

Месечни приход међутим износи К 5064.

Разуме се, међу горњим податцима апсолутно ни споменуто није одело, обућа, које такође спада у најнеопходније потребе. Није урачуната набавка ни једних новина нити књиге; муж не пуши и не пије, осим воде, ништа; купатило, које је неопходно потребно за сваког па и за културног човека; позориште, биоскоп или друга која забава и разонода. Све то није споменуто, јер у рату (а ми се налазимо у правом рату против скупоће) се не пита, шта би хтео и желео, него само оно, што се може и мора, и што је најпотребније.

Када имамо горње бројеве издатака, који износе К 5780, а примање је К 5064, морамо се у чуду запитати, како може чиновник ипак још да живи кад се зна, да кредита сада нема?! Истина, госпођа, од које смо ове податке добили, има свога приватног иметка, од чијег прихода надопуњује дефицит; али како живи онај чиновник, који није ни начелник, ни инспектор, ни шеф оделења, и који нема ни пунице, ни свог ни жениног приватног иметка, а ни икакве друге помоћи или споредне зараде? Ти људи су или генији или мученици!

Ми би молили, да нам се јаве и једни и други, и да нам искрено и отворено, а све са тачним цифрама проверено, кажу и напишу, како они живе и како се боре са овом ужасном немани, која се зове скупоћа?

Војвођанска чиновничка задруга.

Потписани дошли смо до тога жалоснога закључка, да Набављачка Задруга Државних чиновника, па ни расцепкана Удружења разноврсних чиновника, онако како су основани нису и неће бити у стању допринети никакво побољшање чиновништву и олакшати му живот у овим тешким данима, које преживљујемо.

Начисто смо потпуно и са тиме, да се не можемо надати помоћи ни од трговаца, занатлија, земљорадника и постојећих установа, јер неће, а држава односно влада није у стању да нам среди наше бедно стање.

Не можемо се дакле надати помоћи ни од горе, ни од доле. Остали смо сами себи и упућени једино један на другога. Наш сталеж је најинтелигентнији па ипак стоји најгоре у сваком погледу. Ми се не налазимо на оној висини, на којој смо били пре ових ратова, томе је пак криво наше жалосно материјално стање, а донекле и ми сами.

Ми се гушимо и пропадамо, изгубили смо главу. Судије оснивају своје удружење, учитељи своје, инжењери своје, адвокати своје, жељезничари своје, а приватни и државни опет сваки за себе итд.

Тако пак даље не може ићи, ако желимо себи добра. Ми морамо да се сложимо у једно јако Удружење, како државни, тако исто и приватни чиновници, активни и пензионери. Удружени сви више ћемо постићи.

Сваки од нас плаћа на разне чланарине доста, то пак можемо заштедети на овај начин: Оснујмо за те паре: „Војвођанску Чиновничку Задругу за међусобно помагање и штедњу“ са седиштем у Новоме Саду.

Упишимо се сви и уплаћујмо место на сто страна, код ње месечно по 10 динара по честици и ми ћемо бити и удружени и уштедити све паре за себе, а које смо до сада избацивали на којекакве чланарине, од којих смо до сада мало користи видели.

Оснивачки, а после и Управни Одбор, мора бити тако састављен, да у њему буде од сваке врсте чиновништва по један, али најбољи и најспремнији.

Правила те задруге смо већ саставили, иста треба само да се расправе и приме у целости или да им се нешто дода или одузме.

Редуцирајмо своту, коју издајемо на разна уживања, откидајмо и од својих уста, па бележимо колико је год могуће више честица код „Војвођанске Задруге за међусобно помагање и штедњу“ и ми ћемо кроз неколико година располагати са милијонима капитала.

Ми смо то дужни да учинимо прво ради себе, друго ради своје породице, треће ради својих другова, који тако исто пате као и ми, а четврто и државе ради, јер ћемо показати својим радом леп пример целокупном грађанству и подстаћи га на користан и солидан рад.

Ко жели нека нас до 14. марта извести, да ли се прима за члана Оснивачког Одбора, који би имао за 20. март издати свој позив чиновништву на упис честица и учинио још све друго, што је потребно само да се ова наша заједничка кућа што пре стави под кров.

Под тим кровом, а у заједничкој кући има да престану међу нама страначке борбе и ми сви треба, да само радимо, радимо и радимо како би што боље себе одржали. Држимо се оне лепе наше пословице: „Помози се сам, па ће ти и Бог помоћи.“

Одговор треба доставити г. Миливоју Каракашевићу, Н. Сад. Грађев. Дирекција.

Нови Сад, 11. марта 1922.

Ing. Душан Тошић с. р. чин. Грађ. Дир., Ing. Хуго Розенцвајг с. р. инж. Грађ. Дир., Душан Рајић с. р чин. Грађ. Дир., Славко Акшамовић с. р. чин. Грађ. Дир., Ing. Александар Шумахер с. р. инж. Грађ. Дир., Ing. Никола Погорецки с. р. инж. Грађ. Дир., Бранко Чечук с. р. чин. Грађ. Дир., Прока Адамовић с. р. инсп. Грађ. Дир., Јован Д. Марковић с. р. књиговођа, Теодор Михајловић с. р. књиговођа, Миливој Каракашевић шеф Рач. Грађ. Дир., Фердо Ајзенбауер с. р. чин. Грађ. Дир., Ing. Душан Јанковић с. р. инжињер, Владимир Каракашевић школ. надзор., Чеда Милутиновић с, р. чин. Грађ. Дир., Јосиф Хорват с. р. чин. Грађ. Дир.

Три народне године наше народне политике.

Под овим насловом изашла је ових дана књига Др. Паје Јанковића у Новом Саду, посвећена свима родољубима, у првом реду онима из Војводине.

Овом књигом је писац дао израза и одушке оном душевном расположају, и своме и браће своје Војвођана, који је, „сад после три године ослобођења и уједињења, врло туробан и носи у себи клице даљег зла, нових болести.“ Овај расположај је писац образложио. Тај расположај није израђен у неком непатриотском осећању, у некој антидржавној идеологији и тенденцији, или у неком „сепаратизму“, или у каквом страначком антагонизму. Не. Тај расположај се неминовно морао појавити у сваком искреном пријатељу наше државе, у сваком поштеном Србину, у сваком објективном посматрачу и оцењивачу свега онога, што се је у нашој новој држави догађало, како се развијало и до чега је довело. Тај туробни расположај душевни, што га г. Др. Паја Јанковић признаје и износи јавно, захватио је нас „пречане“, и притискује нас као нека мора и растужује нас до суза и дубоких уздаха и болова већ дуго. Ми смо се један другоме поверљиво и интимно јадали у том туробном расположењу, савлађујући се патриотизмом и национализмом својим да га не публикујемо, надајући се и верујући из дана у дан да ће кренути на боље. Руковођени патриотизмом ми смо се и свесно обмањивали тиме и остајали смо у заблуди неког националистичког и патриотског оптимизма, у заблуди неког националистичког и патриотичног ућуткавања једне горке истине, коју је требало много раније јавно признати и одлучно изрећи.

Писац књиге, коју приказујемо, није могао да и даље ћути. Дошао је до уверења, да би прећуткивањем факата и истине и даље починио више зла и штете општем до-

бру, него што се прећутковањем тим може учинити услуге и користи. И написао је ту књигу. У тој књизи нема ни једне неистине и измишљотине, нема ни једне фразе, никаквог субјективног увеличавања и претеривања.

Кад би хтели и ману наћи тој књизи, та би мана могла бити само у томе, да је писац много што шта ипак дискретно прећутао. Али што је у књизи написано, то је све сушта истина, сам факат. И ако би хтели г. писцу ипак нешто замерити, било би то, да говори о туробном душевном расположењу само своје браће Војвођана. А тај туробни и депримирани расположај захватио је душу српску и у Срему и подаље. Због оних чињеница, које су изнесене од писца у књизи његовој, и због оних чињеница, о којима би се могле писати књижурине. Но за искреног патриоту је доста за размишљање и онолико, колико је изнесено у књизи г. Др. П. Ј. о постанку и умножавању нашег чиновничког кадра (стр. 15.), о теоретисању са разним реформама (24. 25.) о конфузијама у извођењу аграрне реформе, о корупцији и у остваривању социјалне правде, социјалних реформама, о управи и њезиној апсурдности, о законодавној власти привремених уредаба, о упропашћивању затечених јавних институција итд.

Писац није заборавио ни на српску цркву (41) а о поступку са карловачком митрополијом рекао је ово:

. . „Оно што је најближе и најрационалније од силне мудрости и шпекулације сасвим је напуштено; те је данас наша црква православна у Војводини са целом својом организацијом некако бачена у запећак а са живим духом те цркве, са свештеницима, учитељима и осталим органима њеним, није се у опште хтело рачунати. Место тога је обилажењем досадањих законских репрезентаната наше карловачке митрополије, наредбеним путем учињено неко ново стање у нашој цркви, где се нико не разазнаје и у ком се нико добро не осећа. Без икакве потребе наша митрополија карловачка, дугогодишњи репрезентант и бранич српског народа, кроз тешке непогоде и неприлике, данас просто неутралисана, нема је, не живи, јер је угурана у један хаос, из кога ће ју тек неки нови месија моћи да избави. Њена се реч не чује, њени се људи не виде, па чак ни у питањима њине цркве не питају се ни зашта“. Карловачка митрополија је „неком врстом ескамотаже просто нестала“. — (42 и 43.) „Но овај пут међутим не само да није добар, — него шта више не сме на њему даље ни остати. Војводина не може допустити, да се баш њена црква и митрополија забатали, пак да једног лепог дана у карловачком двору суди као министар вера какав пунокрвни хоца или рабинер.

Препоручујемо ову књигу свакоме ко о добру наше државе мисли и ко јој добро жели. Неће шкодити ни министрима, ни архијерејима, ни народним посланицима да ју прочитају. А општем добру ће користити ако ју и послушају.

Б. Ј.

Српкиње, чувајте динаре!

У неким нашим листовима изашао је недавно овакав оглас: „Богати Срби из Америке, желе се са Српкињама оженити, или приженити се. Информације даје: „Будућност“ постфах 123, Београд, уз пошиљку од једног динара..“

Овај оглас има своју нарочито несолидну и неваљалу тенденцију: да несавестан огласивач, свакако нека пропала индивидуа на лак и брз начин дође до неколико стотина динара, а удаваче би остале, наравно, без икакве информације.

Богати Срби из Америке, па нити њихови посредници, неће тражити ни паре за одговор или какву информацију, него на против, они, који се желе женити не само да плаћају добру провизију посредницима, него ће удавачи послати, ако му је симпатична, и коју је само на фотографији видео, поред жељезничке и паробродске карте још и остали трошак.

Поменути је оглас један обичан амерички блеф, грабеж и ништа друго, сличан онима, који неке наше листове у Америци поплавише. То исто су чинили и неки жалосни Хрвати, као: Академичар Рајхерцер са својом: „Вач Кредит Компанијом“; (Сатови на отплату), Брозовић и друг са својом: „Америчка Компанија Новитета“, па Соколић са својом „чувеном турском врачаром што прориче срећу кроз писмо само за један динар“; и т. д. Био сам међу првима, који су дигли свој глас у заштиту свога народа од оваких пијавица и — раскринкали смо их.

Бавећи се више година у Америци као кафеџија, трговац, савезни књиговођа и публициста, познао сам душу и менталитет нашег тамошњег народа, па стога смело тврдим, да исти оглас не почива на истини и правди ради искрене брачне везе.

Ви амерички „ловци на динаре“ што се крије иза шифре „Будућности“, гледајте паметнија посла, а наше војвођанске Српкиње и њихове динаре пустите на миру.

То вам је поздрав од свога американца

П. Лесковца
Нови Сад, Пашићева 26.

РАЗНО.

Индијански.

Председник Савезних Држава северо - американских приредио је велику свечаност. Међу гостима има и неколико индијанских поглавица. О свечаном ручку седе црвенокожи стоички мирно, и тако се владају, као да их се ништа не тиче; говоре мало, но једу много.

Један млађи од њих опазио је, како су бела му браћа узимала сенефа, који му је дотле био сасвим непознат. Опазио је и то, како је сваки бели брат му од сенефа узимао по врло мало. Држао је да је за то, што је то нека ретка и особита посластица. И то га је баш навело, те је постао жељан те посластице. Узме сенефа мало повише и стрпа целу порцију у уста.

Син дивље покрајине осети, како га ужасно пече на језику и нимало не намрштивши се, прогута све на једанпут, али наравно није могао предупредити сузе за сузом преко црвеног лица му. Старији један поглавица, који је поред њега седео, то је опазио, па ће га запитати зашто плаче. „Ја плачем,“ рећи ће млади војак, „јер баш сада мислим, како се мој сиромах отац удавио баш пре годину дана у таласима језера Хуронског!“ Стари поглавица на то није ништа одговорио, него узме и он на исти начин сенефа у уста са истом последицом, како је било и код његовог суседа.

„Стриче, а зашто и ти плачеш,“ запитаће га млади поглавица, чудно га гледајући.

„Ја плачем за то,“ одговориће стари сасвим мирно, „што се ниси и ти заједно са твојим оцем удавио пре годину дана у Хуронском језеру.

А.

Из себичности.

Госпођа нуди просјаку ципеле: „узмите ове ципеле, ја вам их поклањам“. — Просјак (с презирањем): „таман, те ципеле нису ни зашто!“ — Госпођа: Шта, не ваљају? Мој покојни муж, бог да му душу прости „носио их је све до своје смрти!“ — Просјак: „Било је дакле крајње време, и добро је, што је умро!“

М.

Морнарево заједљиво тумачење.

Више госпођа питају: „а зашто се велики оцеан зове још и тихи оцеан?“ — „Зато, што тамо нема купатила за женске“.

А.

Насео.

Неки париски листови пишу, како је један чувен хирург у Паризу насадио једног богатог барона. Наиме исти је хирург објавио, да свој хонорар за сваку тежу операцију одмерава према имању болесникову. Не давно посети га један богат барон, коме отворено рекне да ножа за операцију неће пре узети, ако му не плати 30.000 франака. Тај, који је требао операцију узбезекнуо се; опрости се с хирургом, да се више не појави у приватном кабинету славног хирурга. После неког времена дође на клинику хирургу у посету неки слуга у лепој ливреји, и лепо уљуђен, са молбом да га хирург прегледа. После тога тај ливрејисани слуга буде одведен у болесничку собу, и одређен му кревет под тим и тим бројем. Хирург је обавио операцију и походио болесника затим више пута. Када је исти био довољно оздравио, да је могао отићи са клинике, позваће га доктор себи: „Ја сам вас одмах познао, ви сте обукли ливреју вашега слуге, да уштедите 30.000 франака. Ништа вам то не помаже. Изволите друштву Assistence publique дати ту суму као дар на добротворне цељи; ако пак нећете, знајте да ће доћи до шкандала“.

Хоћеш нећеш, морао је сиромах барон загристи киселу јабуку. И пославши суму како му је доктор рекао, отишао је на своје добро, где ће штедећи накрмити суму и чекати, да му бркови нарасту, које је бадава дао обријати.

М.

Народно Позориште.

Гостовање гђе Јелисавете Попове у „Мадам Бетерфлај“.

Амброаз Тома, композитор „Мињоне“, рекао је за славну певачицу Сигрид Арнолдсон ово: „Друге певају и играју „Мињон“, Арнолдсон — јесте Мињон!“ То исто може се рећи и за ову нашу гошћу и за њену Мадам Бетерфлај: Она је сама Бетерфлај! Писац ових редака био је неколико пута — и то дуже

времена — у Јапану, те зато и може оценити, како је гђа Попова верно схватила тип Јапанкиње, до најмањих ситница израдила, и, разуме се, све то бински стилизовала и дивном поезијом украсила! Велика, велика уметница! И играла и певала је са таком топлином да су многи из публике, особито у трагичним моментима, до суза били ганути. О њеној креацији могло би се, и требало би, много писати, али простор листа нам то, на жалост, не дозвољава. Ми смо веома захвални нашој подузетној Управи, што нам је и опет дала могућност да ову ретку уметницу гледамо и слушамо, те се надамо да неће стати на пола пута. Кућа је била препуна, а успех јединствен. Дичној пак уметници кличемо: срдачна хвала, и дај Боже: до скорог виђења!

О. С—ћ.

Репертоар.

Недеља, 12. марта дневна представа „Три девојчице“, вечерња представа „Подвала“.

Књижевност.

— **Напредак,** издавачка књижара у Београду обогатила је нашу књижевност прошле године са десетак најодабранијих дела из наше и светске књижевности. Ову 1922. год. почео је „Напредак“ опет са низом одличних својих издања. Роман Пјера Лотија „Лотијева женидба“ у преводу Душана Л. Ђокића и одлично дело Алфонза Додеа „Тартарен Тарасконац“ такође у преводу Душана Л. Ђокића прва су овогодишња издања књижаре „Напредак“. Избор ових дела потпуно је савремен и добар; духовите шале у „Тартарену“ прославиле су свога писца и данас већ нема скоро ниједног љубитеља књиге и књижевности, који не би знао за Додеовог Тартарена. Исто је тако и Пјер Лоти један од најбољих француских романсијера а овај његов роман одличан је у сваком погледу. За нашу преводну књижевност ова два дела значе неоспоран добитак, те се стога може само честитати књижари „Напредак“, која не жалећи труда и трошка оваким делима богати нашу преводну књижевност.

Кубикаши

тражи се дружина од петнајест људи за кубицирање земље на цигљани. Сав потребан алат имају понети са собом. Јавити се цигљани: 481 2—2

„Шиђански“ Београд Краљинска 2.

Новачког угља I-а 7000 калорије из Печуја, — Словеније, — Србије — на вагон може се поручити код: **Г. ШАШИЋА,** Нови Сад, Телечкова ул. 26 461 2—2

XVI. Исказ добровољних прилога за Топличане и Крањанце.

(Свршиће се.)

По 25 дин: Јулка Дра Киша, Олга Дра Е. Гавриле, Злате Павловић, Анка Ерцеган, Аница Дра Жупанског, по 20 дин: Марија Бакилић, Теодоровић, Софија др. Пашића, Драгиња Бераерски, Милена Бошковић, Аница Димитријевић; по 12.50 дин.: Ангелина Крнић, Катица Николић, Марта Грос; по 10 дин.: Жива Радованчев, Јанош Келер, Даринка Ердељан, Ђулинка Баколић, Зделар, Еника Николић, Марија Јанковић, Павле Павловић, Зорка др. Јов. Богдановића, Јелена М. Мандровића, Ана Ручинова, Провски, Софија Поповић, Десанка Цветкова, Олга Александровић, Ј. Новаков, Ј. Кривић, Н. Н., Јованка Жива, Софија Радић, Агата Др. Ковачевића, Емилија Ристић, Јелена М. Пејић, Јулија Грсић; по 7·50 дин. Н. Н.; по 5 дин. Пал Кот, Роза Хелер, Р. Перковац, М. Настић, Радић, Анка Лакатуш, Мара Живковић. Јелка Петрова, Мара Димитријевић, Катица Димитријевић, Милица Субић, Софија Груић, Марија Диња, Даница Маринков, Дана Недељкович, Јоца Манојловић, уд. Михајловић, Богдан Поповић, Лепосава Зимић, Вера Попадић, Наја Мољац, Даница Крижанов, Наталија Попов, Катица Радичев, Емилија Барјановић, Д. Кирћанска, Борајевац, уд. А. Крстића, Мачурка Крстић, Лепосава Чопић, Загорка Лазић, Софија Алексић; по 4 дин. Шипош; по 2·50 дин. Јелена Станковић, П. Милић, Николић, Ђурићка, Катица Димитријевић; по 2 дин. Софија Бандић; по 1 дин. Софија Пешић.

Скупљено у Српској Црњи у храни и новцу 1584·50 дин. осим тога послано је 62 круне рђава новца.

Послала политичка општина Дероње 400 динара, Градско Поглаварство у Сремским Карловцима 301 динар. Српска ратарска штедионица у Ст. Бечеју 3278·75 динара. Општинско Поглаварство у Колуту 638·50 динара. Управник поште у Новом Врбасу г. М. Грујић послао 876·55 динара.

Купио бих

1 нафта (или бензин) мотор од 40—44 коњских снага. — Цену јавити:

Инж. ПЕТРУ ПУТНИКУ

БЕОГРАД

480 Видинска ул. 28. 2—3

ЦЕМЕНТ

крем, гипс, цреп траверзе, бетонско гвожђе, шамотно опека, шамотно брашно и сав остали грађевни материјал добавља прометно 489 1—8

ГРАДИВО

Трговачко Друштво

Загреб, Боговићева 5.

Телеф. 5-55. Брзојави Градиво

Изврстан кост

уз повољан услов може се добити у кући и ван куће, чиновници имају првенство. — Адреса се може дознати код: **„ШМОЛКА“** огласни завод, Футошка ул. 24. 493 1—2

ПРЕСОВАНО ПЛАНИНСКО СЕНО У БАЛАМА

НА ВЕЛИКО И МАЛО

добија се по најјефтиним дневним. ценама у складишту Абоџор (Михајловићева млина), код

ВИНКА МАЈДИЋА и ДРУГОВИ

Нови Сад, складиште: Темерин. 21 и обор, канцеларија железнич. 25 хотел Бристол тел. 355. 496 1—2

Кућа на продају

у Каменици на прометном месту, поред општинске куће. — Упитати у самој кући.

488 1—1

ПОКРИВАЊЕ ОГЛЕДАЛА.

Глачање стакла, мрљава огледала оправљамо гаранцијом. 233 5—5

„ОПТИКУМ“ Нови Сад, Футошка 106.

Помодно мануфактурна галантериска и памука трговина

Панкевичан и Стојановић

Ст. Пазова

Потребује 2 млађа помоћника, ступање 1. априла т. године.

457 3—3

Z ГВОЖЂАРСКА

помоћника 1 старији и 1 млађи, потребујем за моју радњу. Место стално, знање немачког језика потребно (лењивце, незналице итд. немогу требати). Понуде уз ознаку плате и досадањег деловања нека се пошаљу

Григорије Јовановић гвожђар

482 Стара Пазова (Срем) 2—5

МАЊУ КУЋУ са или без трговине, **купио би** у Новом Саду, у близини **центра.** — Или би узео од 1. марта лепу зрачну **СОБУ** већу **мебларану**

Адреса у Администрацији. 470 2—2

Љубљанска Кредитна Банка

Филијала Нови Сад

преузима улоге на штедњу, те их укамаћује са **6% чистих.**

453 2—10

„Транзито“ Макс Мајер, Загреб Куновићева улица 30.

Трговина шумским производима и техничким материјалом

Купује и продаје све врсти грађевног и горивог дрва уз најповољније цене. Брзојавна адреса: **МАХИТО** Загреб. 460 2—2

ВАЖНО ЗА НОВОГРАДЊЕ! „ЕЛЕКТРА“

Техничко подузеће и трговина **ЈОСИФ КЕЛЕМЕН И ДРУГОВИ** Нови Сад, Јеврејска (Футошка) ул. 8—10.

Велики избор електрични лампи, модерни лустера, купаоница, клозета, умиваоника и свију предмета за електрику и водовод. Преузима инсталације: електрични централа, електричног осветлења, централно грејање, канализације и водоводе са уређењем модерни купаоница и енглеских клозета. — Поправке у ову струку спадајуће извађају се брзо и солидно уз најумереније цене. — Све радње изводе се сручњачки према плану уз вишегодишње јамство. — Сопствена галвонопластика за поникловање, помеђење и побакрење. 492 1—12

Адреса за телеграме: „Електра“. Телефон 417.

Оглас.

Одлуком црквене скупштине у Ст. Керу од 2./III. 1922. Бр. зап. 84. позивају се стучњаци српских звоноливницâ, да своје понуде са ознаком цене по килограму, на ниже наведене радове, председништву у року од 14 дана доставе или ради погодбе лично предстати изволе.

I. Једно звоно (пукнуто) да се замене са новим, које ће са 100 кгр. теже бити.

II. Друго мање и треће веће (оба нова) од онога под I-ом позицијом тако, да буду у том сразмеру који ће одговарати потпуној хармонији.

III. Да се поставе на станицу Ст. Кер; главна пруга Суботица Београд.

IV. Преглед козâ; евентуално измена истих и смештање звона у торањ.

Вожидар Босић перовођа. 458 3—3 **Стеван Ботић** председник.

Канцеларија адвоката

Боре Н. Поповића

Јосифа К. Стојановића
начелника Мин. Финансија у пенсији

Зафира В. Станковића
начелника Министарства Трговине и Индустрије у пенсији

Београд

Добрачина ул. 7. — Телефон 13-01

Стручно обавља пореске, царинске, трошаринске и таксене ствари. Даје савете по свима правним и обавештења по свима трговачким пословима. — Заступа код свих административних и судских власти у земљи. 447 3—5

Аполо **Аполо**

10., 11. и 12. марта

SALTO MORTALE

Најбоља атракција у 6 чинова. У главној улози Хани Вајсе, Грит Хегеса, Еуген Клепфер, Ханс Мирендорф. 487 1—1

1000 Дин. награде

добиће онај, ко ми нађе **стан** са две собе, предсобљем и кухињом. Адреса у Администрацији. 466 3—3

Кројачка радња

у Новом Саду

Краља Петра улица број 13.

Ставља до повољног знања штованој публици из места и околине, да имаде **велики избор разних најновијих и најмодернијих штофова сваке врсте.** Одела готови по мери и по најновијем (последње моде) крају, а по **најнижој цени,** те моли за многобројну посету, којом приликом се свако може уверити о горњим наводима.

Са поштовањем

Андрија Балашић

440 кројач. 2—2

НОВО! **Стигло је** **НОВО!**

ЕКСПОРТ ПИВО

из ново подигнуте пиваре Ђорђа Вајферта д. д. Београд. Главно стовариште код **БРАЋЕ ЛАЗАРЕВИЋ,** фабрика саламе, Н. САД 472 2—3

Минхенске црно пролетно експортно ПИВО

из најстарије немачке пивоваре „Mackerbräu“ само у оригинално пуњеним флашама може се добити код

Јулија Бауера, Нови Сад

404 3—6

Трактор Фордсон

најмодернија, најмања, економски најсавршенија

МАШИНА ЗА ОРАЊЕ

машина за вучу, и теглење, стабилна машина, локомобил у једној машини уједињене. Једна неопходно потребна пољопривредна машина. 448 2—2

Заступник: „Електра“ Ing. А. Ристић

Бранкова ул. 30. Београд Бранкова ул. 30.

ПРОДАНОВИЋЕВ недељни извештај.

За ускршњу сезону приспела нам је следеће свежа роба:

Сланe херинге, Руске у флашама од 3 литре. Талијански пиринач, Сочиво, Плави мак, Шећер коцке, главе, кристал, разне чоколаде, десерт бомбоне, Ускршња јајца од шећера, Варзило, боја за јаје, Бадема, Лешника, суво грожђе, фини зејтин, чувена Гром есенција, Белишће 80 проц., Плави камен 98/99 проц., Лика, Црвена герма, I-ма Детелина семе, Сене од репе, траве, Грашак за сејање, I-ма босански пекмез, суве шљиве. За лончаре француски калај. — Телефон број 133. — Брзојав: Арапин. — Тражите наш ценовник. 333 ,—

Нуди Велетрговина:

БРАЋА ПРОДАНОВИЋ Нови Сад.

Добили смо велике количине ШЕШИРА

из чувених светских фабрика ПРАВИХ БОРСАЛИНО, АНТИКА КАЗА, Ј. ХИКЛА СИНОВИ (Чехословачка) и ВУНЕНИХ у разним формама и бојама.

Продајемо по најјевтинијим ценама на велико (en gros).

Главни заступници за целу земљу: 491 1—15

Коста Николић и Друг, Београд, Кнез Михајлова бр. 18.

ТРАЖИТЕ СВУГДЕ

великобечкеречког и чебског

Дунђерсковог

и старобечејског

Герберовог

првокласног

САЛОН ПИВА

и двострукоспадног

пролећног ПИВА

Добива се у бурадима и у боцама по оригиналним Фабричким ценама код:

БЕЛЕ ФРИЋЕШИ-Д

(Дрехерово стов. пива)

НОВИ САД

Лазе Костића улица 25.

Једини заступник горњих пивара за околину. 479 2—6

Спецерајска трговина

Радивоја Николајевића

у Ср. Митровици

потребује млађег помоћника и шегрта, а има на продају и спецерајских стелажа са две растове тевге. 456 3—3

УЛМЕРСКИХ ПЛУГОВА

знак ДИВЉЕ СВИЊЧЕ

раоника и дасака доњи, остални плугова и делова, Винтерове осовине, шине за кола, гвожђе за окивање кола и машинеријске радионице, троугласто и за проворе гвожђе, димензион плеха од ½—5 m/m, dah- šlos- ror- cink- поцинкованог и белог плеха, дрота и ексера, челика сваке врсте за алат, окова за грађевине и намештај, алата. рендова, капителери, ноге за астал, разне дрвене украсе за намештај и осим тога разне гвожђарске робе у великом избору стално на стоваришту, по најјефтинијој цени може се добити код

Гвожђарске трговине

ЈУЛИЈЕ КУСЛИ

Нови Сад, Темеринска 8.

Преко пута гостионе код „Седам Звезда“. 315 5—

Продаје се гвожђарска радња

у најлепшем и прометном месту у Војводини које броји 25.000 становника. — Годишњи обрт 1,500.000 динара. Радња се налази у средини вароши. — Услови повољни. — Адреса :- у администрацији -:

414 3—3